

Barn- och utbildningsförvaltningen

Barn- och utbildningsförvaltningen

Ulrika Hansson Skolchef

0589-872 10

ulrika.hansson@arboga.se

Barn- och utbildningsnämnden

Lägesbild ny grundskola

Förslag till beslut

Klicka här för att ange text.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens arbetsutskotts har i ett beslut 7 mars 2023 uppdragit Arboga kommunal teknik att bereda fram underlag avseende ny grundskola i dialog med barn- och utbildningsförvaltningen för beslut i barn- och utbildningsnämnden den 23 mars och kommunstyrelsen den 28 mars. Med anledning av höga investeringsutgifter måste planerad nybyggnation av grundskola ses över. Förslag som innebär en funktionell skola med så liten ekonomisk driftkonsekvens som möjligt efterfrågas. Detta kan innebära att vissa funktioner inte inryms i den nya grundskolan. Underlaget ska ha sin utgångspunkt i fastighetsavdelningens nuvarande projekteringsunderlag.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskotts har i ett beslut 7 mars 2023 uppdragit Arboga kommunal teknik att bereda fram underlag avseende ny grundskola i dialog med barn- och utbildningsförvaltningen för beslut i barn- och utbildningsnämnden den 23 mars och kommunstyrelsen den 28 mars. Med anledning av höga investeringsutgifter måste planerad nybyggnation av grundskola ses över. Förslag som innebär en funktionell skola med så liten ekonomisk driftkonsekvens som möjligt efterfrågas. Detta kan innebära att vissa funktioner inte inryms i den nya grundskolan. Underlaget ska ha sin utgångspunkt i fastighetsavdelningens nuvarande projekteringsunderlag.

Kommunfastigheter i Arboga AB har i en första systemkalkyl 2022-12-23 aviserat att utgifterna för ny grundskola överstiger beslutad programkalkyl 387 miljoner kronor (2022-05-21) med 77 miljoner kronor beroende på förändrat omvärldsläge och till programkalkylen tillkommande utgifter.

Dessa utgifter består av;

- Skyddsrum
- Marksanering
- Rivning
- Reservkraft
- Utökad idrottshall till evenemangshall

Den nuvarande totalutgiften är 502 miljoner kronor.

Kommunfastigheter i Arboga AB har därefter tittat på möjliga kostnadsminskningar för att minska ytan i den nya grundskolan

- Återgå till vanlig fullstor idrottshall utan evenemangsutrymme såsom läkare, föreningsförråd, cafeteria
- Ej bygga särskola i nya grundskolan, minskat ytbehov på ca 1 600 kvm
- Ta bort hemklassrum för årkurs 7-9.

I skollagens 1 kapitel 4 § står att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I 5 § står att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

I det förslag som har tagits fram så inkluderas alla elever, vilket ger bästa möjliga förutsättningar att vara trygg, må bra och lyckas i skolan. I förslaget är barns behov och rättigheter i centrum. Ur verksamhetsperspektiv finns bra pedagogiska förutsättningar att

bedriva skolverksamhet över tid. Det finns stor flexibilitet inom och mellan stadier beroende på elevunderlag. Det skulle även fungera att använda hemvister och skolgård till ännu yngre barn om behovet uppstår av utökad förskoleverksamhet och färre elever i grundskolan.

Trygghet hemklassrum

Under pandemin så kunde vi se positiva effekter av att elever fick hålla sig i färre klassrum. Hemklassrummen i förslaget Ärlan var en stor anledning till att personalen och förvaltningen inte förordade inte förslaget Abborren.

Förslaget med att ha hemklassrum för alla elever i F-9 innebär att alla elever får likvärdiga villkor och möjligheter till en lugn och trygg skolmiljö. Om du har en egen hemvist finns det också en större möjlighet till ansvar för din hemvist. Hemkänsla och känsla av ansvar bidrar till att minska skadegörelse och nedskräpning. Genom färre förflyttningar för eleverna skapas förutsättningar för minskad oro och osäkerhet. Utan hemklassrum tvingas eleverna göra flera förflyttningar i skolan under skoldagen och det finns en risk för ökad otrygghet och ojämlika villkor för de äldre eleverna på skolan. Ur undervisningsperspektiv så finns det också möjlighet till att göra längre arbeten och arbetsuppgifter då det inte behöver plockas undan hela tiden för att en ny grupp skall komma in i lokalen.

Hemklassrummen blir elevernas bas och trygga punkt i skolan. Hemklassrummen samlas i hemvister för en mindre grupp elever. Hemklassrum i hemvister skapas en minivärld där alla nödvändiga funktioner är samlade. Skolvärlden blir mindre och tryggare. Elever och personal har det de behöver nära sig och merparten av dagen spenderas i den kända trygghetszonen. Förutsättningarna för att skapa goda relationer mellan elever och lärare underlättas då förflyttningarna minimeras för såväl elever som personal. Den lilla skolan ryms i den stora och skapar goda förutsättningar för trygghet och gemenskap för både elever och lärare. Personalen har sin bas i hemvisten och får en god överblick över verksamheten. En trygg skola bygger enligt Peter Lippman (forskare på lärmiljöer) på en sorts informell övervakning där elever och lärare vet vad som händer samtidigt som det går att skapa egna studiemiljöer. Trygghet i skolan

handlar om att bli sedd. Genom ett hemklassrum kan vi skapa mer individuella förutsättningar för eleverna i klassrummet.

Likvärdighet förbud mot diskriminering

I förslaget på ny grundskola i kvarteret Ärlan är grundsärskolan placerad så att verksamheten lätt kan samverka med samtliga årskurser, fritidshem och därmed säkerställa likvärdiga villkor för eleverna i grundsärskolan. Ytan per elev är väl tilltagen och tillgodoser det behov som dessa elever har på grund av sin funktionsnedsättning. Då elevantalet på grundsärskolan de senaste åren har ökat kraftigt är det viktigt att det finns möjligheter att utöka verksamheten om behoven fortsätter öka. Det finns flexibilitet för att utöka i lokalerna samt att samutnyttja mellan verksamheterna och även möjlighet vid framtida behov att utöka lokalerna genom tillbyggnation. Det finns i lokalerna stora möjligheter till fysisk inkludering för alla åldersgrupper i inom och mellan sarskolan och grundskolan.

Matsalen i förslaget har möjlighet till två mindre avskilda ytor för att skapa en lugnare miljö för de elever som så behöver. Det finns även en egen separat entré till en av de mindre ytorna. Matsalen är en separat lokal och det är inte en passage. Det är en flexibel lokal för olika storlek på grupper.

Inför grundsärskolans provisoriska flytt från Gäddgårdsskolans till Engelbrektsskolans lokaler gjordes en riskbedömning och prövning för barns bästa. I riskbedömningen togs aspekten upp att eleverna inte befinner sig i ett sammanhang i en ordinarie grundskola. Denna risk kunde vi ha overseende med då det innebar en provisorisk flytt. Det fanns även ytterligare en anledning till att flytta grundsärskolan och träningskolans elever då deras lokaler och utegård var närmast det blivande bygget. Dessa elever behöver värnas om särskilt då det blir störande ljud och buller utanför deras skolmiljö. I prövningen för barns bästa står det: "Utgångsläget är att eleverna som går i grundsärskolan är integrerade med elever i grundskolan. Eftersom lokalerna inte varit ändamålsenliga på Gäddgårdsskolan har det ändå inte blivit mycket gemensamt med grundskolan. Inför nya skolbygget arbetar vi för en skola där grundsärskolan är en del i grundskolan."

Driftkonsekvenser Engelbrekt

Engelbrektsskolan är idag inte lämplig för att bedriva undervisning permanent. Vid flytten var det tydligt att det var en provisorisk lösning. Även den provisoriska lösningen har haft ekonomiska konsekvenser. Ljudisolering har satts upp i lokalerna och bekostats av verksamheten. Personalförstärkning har gjorts då elever behöver förflytta sig till ordinarie undervisningssalar för att få den undervisning de har rätt till enligt lag. (slöjd, hemkunskap mm). Lärare som har behörighet behöver förflytta sig till Engelbrektsskolan för att undervisa till exempel musik och idrott. Det kostar förflyttningstid samt dubbel uppsättning av material, som verksamheten har bekostat.

Transporter av mat och en extra personal för att ta hand om mat och servering har också blivit en utökad kostnad.

Städning har blivit en fördyring då vi har lokaler på flera olika håll som kunde samutnyttjas mer effektivt om de var inom samma yta.

Fullstor delbar hall

För skolans del så fungerar idrottshallen utan de delar som det innebär att göra en evenemangshall. De senaste åren har en utökning skett av antalet idrottstimmar för att eleverna ska ha mer tid för ämnet idrott- och hälsa. Detta har inneburit att idrottshallen är mer utnyttjad än tidigare. Vikten av att barn får möjligheter till rörelse kan inte nog betonas. De äldre eleverna behöver också få tillgång till en fullstor hall minst en gång/vecka då det är vissa delar i idrotten som kräver mer utrymme och med större elevgrupper så behövs även mer yta. En flexibel hall ger dessa möjligheter, samt att omklädningsrummens planering gör att fler elevgrupper kan byta om samt duscha utan att behöva vänta på varandra.

Delaktighet barn och lärare

Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

1 kap 10 § skollagen (2010:800)

I all utbildning eller annan verksamhet enligt denna lag som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år.

Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Forskning visar att trygghetsskapande arbete och relationer till vuxna är avgörande för en god studiemiljö. Vi har idag fortfarande för många elever som ej når en gymnasiebehörighet vilket är den största friskfaktorn för ett gott framtida liv.

Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

1 kap IO § skollagen (2010:800)

(...) Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Tidig och ingående samverkan och medskapande med verksamheten, både Kommunfastigheter, arkitekt och entreprenör, för att säkerställa behov och funktioner har skett under 2022. Prioriterade områden: barns behov och rättigheter i centrum, flexibla hemvister, inkluderande särskola samt utemiljö som en del av måluppfyllelsen. Om vi nu förändrar i den planering som är gjord har vi inte tagit med barns delaktighet i beslutet som rör dem.

Delaktighet genom workshops med elever från alla årskurser på Gäddgårdsskolan har genomförts. En workshop för utemiljö och en för innemiljö. Den demokratiska processen har varit att alla elever fick ritningar över skolan, representanter träffade arkitekt och vandrade i den aktuella miljön, både inne och ute.

Medarbetare är vår bästa resurs

Personalens åsikter har handlat mycket om trygghet och studiero. En viktig prioritet är hemklassrum. Entréernas antal, placering och markeringar tydliggör flöden och ökar säkerheten. Egna entréer för grundsärskolan. Inkluderande grundsärskola med förutsättningar för anpassning efter särskilda och varierande behov.

Om vi nu gör större ingrepp i den miljö som personalen varit delaktiga i att planera så finns risk för att vi tappar i förtroende och tillit i styrkedjan, både förvaltning och politik. Framgångsrika skolkommuner har en styrkedja som håller ihop och jobbar i samspel och samklang, detta är en viktig del i att öka elevresultaten. Om det inte finns tillitsfulla relationer mellan de olika delarna i styrkedjan finns risk för personalflykt. Redan idag har vi stort behov av att vara en attraktiv arbetsgivare och behov av att rekrytera medarbetare med behörighet till grundskolan. I dagens hårda konkurrens om att rekrytera behöriga lärare så kanske en ny skola kan vara avgörande för hur blivande medarbetare väljer sin arbetsplats och kommun.

Byggtekniska besparingar

Om det ska ske en kostnadsminskning så ser vi i verksamheten att det sker på byggtekniska delar. Kan man minska kostnader där så är det kanske en lösning idag. Det till exempel röra sig om fasader, val av material, lås- och larmlösningar.

Kostnadsökningar som uppstått till följd av omvärldsläget bör inte drabba utformningen av en ny grundskola så att dess funktion försämras. Det finns en risk att det då kommer uppstå kostnader längre fram då lokalerna måste anpassas för att passa verksamheten. Utformningen har utgått från barnets bästa och med våra främsta experter på hur lokalerna kan bli den bästa lärmiljön, våra elever och våra pedagoger. De kostnadsökningar som uppstått till följd av tillkommande funktioner som inte har betydelse för skolans undervisning bör därför i första hand prioriteras bort för att minska investeringsutgifterna för ny grundskolan.

Barn- och utbildningsförvaltningens förslag till åtgärder för att minska investeringskostnader är därför;

- Minska kostnader i idrottshallen
- Ge uppdrag att ta fram byggtekniska besparingar i projektet
- Avstå från reservkraft

Barnkonsekvensanalys

Förslaget till beslut medför konsekvenser som rör barns rättigheter, se barnkonsekvensanalys i ärendet.

Anu Enehöjd
Verksamhetschef/skolchef
grundskolan/grundsärskola

Ulrika Hansson
Förvaltningschef/skolchef

Skickas till:
Kommunstyrelsen
Kommunfastigheter i Arboga AB